

Här ges förslag på uppgifter och övningar kring hur man förebygger brand och hur man gör om det väl börjar brinna. Utgångspunkten är elevernas vardag. Längst bak i elevmaterialet finns kunskapstest. I denna handledning finner du tillhörande facit. Testerna kan delas ut till eleverna, antingen som intresseväckare innan ni börjar arbeta med avsnittet, eller efteråt för att se vad de kommer ihåg.

Kunskapsmål

Efter att ha gått igenom avsnittet ska eleverna:

- Veta vad de själva kan göra för att förebygga brand.
- Känna till vikten av att ha fungerande brandvarnare hemma.
- Veta hur de släcker olika typer av mindre bränder.
- Känna till hur en handbrandsläckare ska användas.
- Veta hur de ska agera om de inte kan släcka branden själva.
- Veta att det är viktigt att ha koll på utrymningsvägarna.
- Veta att ett larm alltid ska tas på allvar och att de ska utrymma genast.
- Veta att brännskador omedelbart ska kylas.

Har du koll?

Förebygga och agera vid brand

Förebygga brand

Diskussion i klassen – egen erfarenhet av brand

Har någon elev själv varit med om en brand? Vad hände? Vad kunde ha gjorts för att förhindra branden?

Hemuppgift – hur ser brandskyddet ut hemma?

Be eleverna att utifrån avsnittet "Så här förebygger du bränder" i elevmaterialet kontrollera hur familjens brandskydd ser ut. Diskutera igenom resultaten i klassen. Exempel på frågor kan vara:

- Har de fungerande brandvarnare uppsatta?
- Har de handbrandsläckare?
- Finns det något att förbättra?

Gör en affisch - enskilt eller i grupp

Låt eleverna göra affischer med ett brandförebyggande budskap med bilder och text. De kan förslagsvis utgå från något av tipsen i avsnittet "Så här förebygger du bränder" i elevmaterialet. Gör gärna en utställning med affischerna.

Gruppuppgift – ni ska ordna en fest, vad är viktigt att tänka på?

Som arrangör är man ansvarig för brandskyddet och för sina gästers säkerhet.

Klassen ska anordna en fest i skolans matsal för ca 100 personer.

Vad är viktigt att tänka på vad gäller brandskyddet, innan, under och efter festen?

Låt eleverna arbeta i grupper och diskutera igenom resultaten i klassen. Ställ gärna samman en gemensam checklista.

Viktigt att ha med i checklistan är följande:

Innan festen – se till att

- Ta reda på max antal tillåtna personer i lokalen.
- Ta reda på om det finns brand- eller utrymningslarm.
- Det finns möjlighet att larma 112.
- Det alltid finns minst två utrymningsvägar som inte är beroende av varandra.
- Alla dörrar i utrymningsvägarna kan öppnas utan nycklar.
- Ta reda på var släckutrustning finns och hur den fungerar.
- Meddela räddningstjänsten i förväg om övernattning planeras i lokal där det vanligtvis inte vistas några personer nattetid.

Under festen – se till att

- Inte ta in fler gäster än vad lokalen är godkänd för.
- Informera dina gäster om var utrymningsvägarna finns.
- Utrymningsvägarna är helt fria och inte blockeras med bord, stolar, kläder med mera. Kolla flera gånger under kvällen att det är helt fritt.
- Placera ljus och marschaller på säker plats och håll dem under uppsikt.

Efter festen, innan lokalen lämnas – se till att

- Levande ljus och marschaller är släckta.
- Spisar, diskmaskiner, kaffekokare och dylikt är avstängda.
- Inte lämna sopsäckar eller annat brännbart material nära husfasaden.

Om det börjar brinna

- Utrym lokalen omedelbart och varna andra.
- Larma 112.
- Om det går – försök att släcka – men ta inga onödiga risker.

Agera vid brand

Enskild uppgift – brand i hemmet

Låt eleverna tillsammans med sin familj fundera på:

- Hur varnas vi om det börjar brinna hemma? Finns det fungerande brandvarnare?
- Har vi släckutrustning? Hur används den?
- Hur tar vi oss ut vid brand? Från källaren, från andra våningen osv?
- Har vi någon återsamlingsplats? Har man en sådan plats vet man om hela familjen kommit ut.

Grupppuppgift – brandskydd i skolan

Låt eleverna ta reda på:

- Finns det utrymningsplaner och vad säger dom?
- Var finns utrymningsvägarna i skolan? Var ska man ta sig ut, exempelvis vid brand i klassrummet, matsalen, idrottshallen osv?
- Var finns det släckutrustning? Hur används den?
- Vad ska eleverna göra om de upptäcker att det brinner någonstans i skolan?
- Hur blir de varnade om det brinner?
- Finns det en återsamlingsplats och i så fall, var är den?

Värderingsövningar

”Fyra hörn”

Ledaren beskriver en situation. Eleverna får ta ställning till hur de skulle ha agerat genom att välja mellan fyra påståenden. Varje hörn i rummet motsvarar ett påstående, varav ett har ett öppet alternativ. Eleverna går till det hörn som stämmer bäst in på hur de känner eller tycker och får sedan redovisa hur de resonerat.

Hörnövnig 1 – Brand i papperskorg

Du har håltimme och befinner dig ensam i skolkorridoren. Plötsligt ser du att det ryker och kommer små lågor ur en papperskorg. Vad gör du?

- Ingenting. Det slocknar nog av sig själv.
- Jag ringer 112 och säger att det brinner.

- Jag letar efter en handbrandsläckare för att försöka släcka.
- Annat alternativ.

Här är det viktigt att eleverna förstår att de måste agera omedelbart. En liten brand kan mycket snabbt bli stor. En brand som den här kan de fortfarande släcka själva, exempelvis med en handbrandsläckare. Det bästa är om de kan påkalla hjälp, exempelvis genom att banka på en lektionsdörr och skrika att det brinner, samtidigt som de försöker se sig om efter släckredskap.

Hörnövning 2 – Utrymningslarmet går

Du är på bio med två kompisar och filmen har precis börjat. Ni sitter i mitten av den fullsatta salongen. Plötsligt går utrymningslarmet igång. Många reagerar och börjar titta sig omkring, men ingen reser sig. Vad gör du?

- Det är säkert ett falsklarm. Jag sitter kvar.
- Det känns pinsamt att resa sig när ingen annan gör det. Jag sitter kvar.
- Jag går mot nödutgången och försöker uppmana andra att göra likadant.
- Annat alternativ.

Här är det viktigt att eleverna förstår att de måste ta larmet på allvar direkt. Brinner det kan det i värsta fall gå väldigt fort innan det blir svårt att utrymma. De ska omedelbart resa sig och lugnt gå mot nödutgångarna. De får inte sitta kvar för att det känns genant att resa sig och göra tvärtemot vad alla andra gör.

Hörnövning 3 – Rök i trapphuset

Du är hemma hos en kompis som bor på sjätte våningen. När ni spelar tevespel känner

ni plötsligt att det luktar rök. När ni öppnar ytterdörren är det massor med rök i trapphuset. Vad gör ni?

- Vi stänger dörren och larmar 112.
- Vi håller andan och försöker springa nerför trapporna.
- Eftersom det är rökfyllt i trappan försöker vi ta hissen ner.
- Annat alternativ.

Här är det viktigt att eleverna förstår att de **aldrig** ska gå ut i ett rökfyllt trapphus! Röken är omtöcknande och gör att det blir svårt att se och andas. Inandning av rök kan leda till snabb medvetlöshet. Det har hänt att personer omkommit just för att de gett sig ut i ett rökfyllt trapphus. De skulle med största sannolikhet ha överlevt om de istället stannat i sin lägenhet. Hissen ska heller **aldrig** användas vid brand.

Är det rök i trapphuset – stäng dörren och stanna kvar i lägenheten! Där är du tryggast. En lägenhetsdörr står normalt emot en brand i cirka 30 minuter. Våta handdukar hjälper till att täta runt dörren och i brevinkastet. Larma 112 och påkalla uppmärksamhet genom fönstret eller balkongen.

Facit till kunskapstest 1 –**Så här förebygger du bränder**

	Sant eller falskt - vad tror du?	Sant	Falskt
1	Bränder växer alltid långsamt.		x
2	Det finns mycket jag själv kan göra för att förebygga bränder.	x	
3	Används en obrännbar ljusstake, till exempel i metall, behöver man inte blåsa ut ljuset när man lämnar rummet.		x
4	Man ska inte lägga tidningar och annat brännbart på spisen.	x	
5	Det tar lång tid för en spotlight att bli varm. Vill man ha mysig belysning kan man tryggt hänga en t-shirt över lampan.		x
6	Din hamster har gnagt på en sladd så att skyddshöljet gått sönder. Sladden kan fortfarande användas, bara man är försiktig.		x
7	Mobilladdare och andra typer av transformatorer blir ofta väldigt varma och bör tas ur uttaget när de inte används.	x	
8	Används hårtorken sällan, gör det inget om sladden sitter kvar i uttaget mellan gångerna.		x
9	En bärbar dator som ligger i en säng eller soffa kan lätt råka bli övertäckt. Datorn kan då bli så varm att den kan orsaka en brand.	x	
10	Har blixten slagit ner så att teven skadats, märks det alltid på en gång.		x
11	Bränder låter väldigt mycket redan från början. Därför hör man direkt om det börjar brinna i rummet intill.		x
12	Det ska finnas minst en brandvarnare på varje våning i bostaden.	x	
13	Det räcker att prova brandvarnaren en gång om året.		x
14	Har en handbrandsläckare bara använts lite grann, behöver den inte fyllas på utan kan användas igen.		x
15	För bostäder rekommenderas en pulversläckare på minst sex kilo.	x	
16	Om man gjort en eldstad och eldat i skogen, släcker man bäst genom att enbart hålla på vatten. Rör inte om i glöden.		x

Facit till kunskapstest 2 –**Så här gör du om det börjar brinna**

	Sant eller falskt - vad tror du?	Sant	Falskt
1	Mindre bränder kan man ofta släcka själv.	x	
2	Om det brinner i kläderna måste man agera direkt.	x	
3	Om det brinner i dina kläder – släck elden genom att springa runt.		x
4	Brinner det i en kastrull – kväv branden med ett lock.	x	
5	Man ska aldrig släcka med vatten om det brinner i margarin eller olja.	x	
6	Brinner det i teven - släck först med vatten och dra sedan ur kontakten.		x
7	För att få använda en handbrandsläckare måste man ha gått en kurs.		x
8	När du använder handbrandsläckare - spruta mot det som brinner, inte mot lågorna.	x	
9	Kan man inte släcka branden själv ska man snabbt ta sig ut.	x	
10	Lämna dörren öppen till rummet där det brinner – frisk luft dämpar branden.		x
11	När du kommit ut från en brinnande byggnad - stanna ute.	x	
12	Om du måste lämna en brinnande lägenhet – stäng lägenhetsdörren efter dig! Annars kan trapphuset snabbt bli rökfyllt.	x	
13	Man ska aldrig gå ut i ett rökfyllt trapphus.	x	
14	För att man ska kunna larma 112 från en mobiltelefon måste det finnas pengar på kontantkortet.		x
15	112 gäller bara i Sverige.		x
16	Utrymningsvägar är märkta med vita skyltar med gröna symboler.		x
17	Det räcker att ta reda på var utrymningsvägarna finns när det börjar brinna.		x
18	Om det börjar brinna måste jag gå ut samma väg som jag kom in.		x
19	Om brandlarmet går ska man snabbt försöka ta sig ut. Det kan vara allvar.	x	
20	Man ska aldrig använda hissen vid brand.	x	
21	Brännskador ska kylas omedelbart. Skölj med svalt vatten i ca 10-15 minuter.	x	